

**МОНГОЛ УЛСЫН ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН САЙД**

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Нэгдсэн үндэстний гудамж 5, Утас: 26-15-53,
Факс: 32-86-34, Цахим шуудан: mpdsp@mongolnet.mn
Цахим хуудас: www.mpdsp.gov.mn

2015.06.12 . № 1/1060
танай _____ -ны № _____ -т

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН НИЙГМИЙН
БОДЛОГО БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ
УХААНЫ БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА
Д.БАТЦОГТ ТАНАА**

Монгол Улсын Их хуралаар 2013 оны 2 дугаар сарын 07-нд “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нийгмийн хамгааллын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай” хуулийг баталсан.

Энэ өөрчлөлттэй холбогдуулан “Эрүүл мэндийн тухай”, “Боловсролын тухай”, “Бага, дунд боловсролын тухай”, “Сургуулийн өмнөх боловсролын тухай”, “Нийгмийн халамжийн тухай” хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлт оруулж Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ авах, сурч боловсрох, нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдах эрхийг бүрэн хангах зохицуулалтыг хийсэн.

Дээрх хуулиудын хэрэгжилтийн талаарх мэдээллийг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хүндэтгэсэн

С.ЭРДЭНЭ

MPDSP-2015 /Jijig blank - 6 sar

08 102

**"Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн талаар хууль тогтоомжинд
орсон заалтуудын хэрэгжилт"**

Монгол Улсын Их Хурлын Нийгмийн Бодлого, Боловсрол, Соёл, Шинжлэх
Ухааны Байнгын Хорооны
хуралдааны удирдамж, хөтөлбөр

Зорилго: Монгол Улсын Их Хурлын Нийгмийн Бодлого, Боловсрол, Соёл, Шинжлэх Ухааны Байнгын Хорооны хуралдаанд Монгол Улсын Их Хурлаар 2013 оны 02 дугаар сарын 07-нд "Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нийгмийн хамгааллын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай" хуулийг баталсан.

Энэ өөрчлөлттэй холбогдуулан "Эрүүл мэндийн тухай", "Боловсролын тухай", "Бага, дунд боловсролын тухай", "Сургуулийн өмнөх боловсролын тухай", "Нийгмийн халамжийн тухай" хуулиудад нэмэлт, өөрчлөлтийн хэрэгжилттэй танилцах.

Зохион байгуулагч: Монгол Улсын Их Хурлын Нийгмийн Бодлого, Боловсрол, Соёл, Шинжлэх Ухааны Байнгын Хороо, ХАХНХЯ

Хамтран оролцогч байгууллага: Эрүүл мэнд, спортын яам, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам, Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төв, Нийгмийн халамж үйлчилгээний ерөнхий газар

Хугацаа: 2015оны 06 сарын 17-ны өдөр

Байнгын хорооны хуралдаанд илтгэл тавих байгууллагууд:

- **"Эрүүл мэндийн тухай" хуулинд орсон нэмэлт, өөрчлөлтийн хэрэгжилт**

Эрүүл мэнд, спортын яамны Эрүүл мэндийн бодолгын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын Эмнэлгийн тусламжийн хэлтсийн дарга Л.Зэндмаа

- **"Боловсролын тухай", "Бага, дунд боловсролын тухай", "Сургуулийн өмнөх боловсролын тухай хуулиудад орсон нэмэлт, өөрчлөлтийн хэрэгжилт**

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яамны Стратегийн бодлого, төлөвлөлтийн газрын даргын түр орлон гүйцэтгэгч Б.Насанбаяр

- **"Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нийгмийн хамгааллын тухай" хуулинд орсон нэмэлт, өөрчлөлтийн хэрэгжилт**

Сэргээн засалт, хөгжлийн Үндэсний төвийн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын төв комиссын дарга Р.Бурмаа

- “Нийгмийн халамжийн тухай” хуулинд орсон нэмэлт, өөрчлөлтийн хэрэгжилт

Нийгмийн халамж үйлчилгээний ерөнхий газрын Хүн амын хөгжил, нийгмийн халамж үйлчилгээний газрын дарга М.Лхагвасүрэн

Асуулт хариулт

Дүгнэлт

Хэлэлцүүлэгт оролцогчдын нэрс:

№	Байгууллага	Нэр	Албан тушаал	Холбоо барих утас
1	Хүн амын хөгжил нийгмийн хамгааллын яам	Д.Амарсайхан	Хүн амын хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга	99111454
2		Т.Батдулам	Хүн амын хөгжлийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын ХБИХХ-ийн дарга	99040071
3	Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам	Б.Насанбаяр	Стратегийн бодлого, төлөвлөлтийн газрын даргын түр орлон гүйцэтгэгч	260728
4		Ө. Ганболд	Стратегийн бодлого, төлөвлөлтийн газрын мэргэжилтэн	93060026 99298084
5	Эрүүл мэнд, спортын яам	Л.Зэндмаа	Эрүүл мэндийн бодолгын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын Эмнэлгийн тусламжийн хэлтсийн дарга	99991123
6		Н.Тунгалаг	Эрүүл мэндийн бодолгын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын мэргэжилтэн	99981573 263820
7	Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төв	Б.Нарантуяа	Ерөнхий захирал	99106207
8		Ж.Тогтохбаяр	Захирал	99991123
9		Р.Бурмаа	Сэргээн засалт, хөгжлийн Үндэсний төвийн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын төв комиссын дарга	99870173
10		Б.Долгорсүрэн	Сэргээн засалт, хөгжлийн Үндэсний төвийн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын төв комиссын нарийн бичиг	99721929

11		Н.Сэндэн	Сэргээн засалт, хөгжлийн Үндэсний төвийн Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын төв комиссын гишүүн	99012106
12	Нийгмийн халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	М.Лхагвасүрэн	Хүн амын хөгжил, нийгмийн халамж үйлчилгээний газрын дарга	88085001 99081558

ХҮН АМЫН ХӨГЖИЛ НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ЯАМ

Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нийгмийн хамгааллын тухай хуулинд
Улсын Их Хурлын 2013 оны 02 дугаар сарын 07-нд нэмэлт өөрчлөлтөөр
орсон заалтуудын хэрэгжилтийн тайлан

2015.06.09

Д/А	Хууль тусгагдсан зүйл, заалт	10.4.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын комиссын эрх, үүрэг, ажиллах журам, хөгжлийн бэрхшээлийг тодорхойлох болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засалтын цогц хөтөлбөр боловсруулах аргачлал зэргийг нийгмийн хамгааллын, эрүүл мэндийн, боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын комиссын эрх, үүрэг, ажиллах журмыг Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгаалал, Боловсрол, Шинжлэх ухаан, Эрүүл мэндийн сайд нарын хамтарсан А/05, А/14, А/16 тоот “Журам, маягт батлах тухай” хамтарсан тушаалаар батлав.	Тайлбар	Санал
1	10 дугаар зүйл. Иргэн хөгжлийн бэрхшээлтэй болохыг тогтоох, үнэмлэх олгох, статистик мэдээлэл гаргах	10.4.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын комиссын эрх, үүрэг, ажиллах журам, хөгжлийн бэрхшээлийг тодорхойлох болон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засалтын цогц хөтөлбөр боловсруулах аргачлал зэргийг нийгмийн хамгааллын, эрүүл мэндийн, боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын комиссын эрх, үүрэг, ажиллах журмыг Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгаалал, Боловсрол, Шинжлэх ухаан, Эрүүл мэндийн сайд нарын хамтарсан А/05, А/14, А/16 тоот “Журам, маягт батлах тухай” хамтарсан тушаалаар батлав.		
2	Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгаалал, Боловсрол, Шинжлэх ухаан, Эрүүл мэндийн сайд нарын хамтарсан А/05, А/14, А/16 тоот “Журам, маягт батлах тухай” хамтарсан тушаал	2.1. заалт Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын төв комисс нь Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний дэргэд ажиллана.	Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын сайдын 2014 оны 03 сарын 21-ний А/31 тушаалаар Сэргээн Засалт, Хөгжлийн Үндэсний Төвийн дэргэд Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд боловсрол, нийгмийн хамгааллын төв комисс 2014 оны 06 сард байгуулан үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн.		

3		<p>2.2 заалт Орон тооны 6 гишүүнээс бүрдэнэ.</p>	<p>Төв комиссыг 6 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулагдсан.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комиссын дарга 2. Нарийн бичгийн дарга 3. Хүүхдийн эмч 4. Сэтгэл зүйч 5. Тусгай боловсролын багш 6. Сэргээн засалч 		
4		<p>2.3 Төв комиссын даргыг эрүүл мэндийн болон боловсролын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй зөвшилцөн, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн томилж, чөлөөлнө. Төв комиссын гишүүдийг эрүүл мэндийн болон боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн, төв комиссын даргатай зөвшилцөн Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төвийн дарга томилж, чөлөөлнө</p>	<p>Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын сайдын 2014 оны 05 дугаар сарын 09-ний Б/51 тоот тушаалаар Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын төв комиссын даргыг, Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төвийн даргын 2014 оны Б/50, Б/51, Б/52, Б/99, Б/127 тоот тушаалаар нарийн бичгийн дарга, сэтгэл зүйч, хүүхдийн эмч, сэргээн засалч, согог зүйч мэргэжилтнүүдийг томилон ажиллуулав.</p>		
5		<p>2.4 Төв комиссын Дэргэд салбар дундын үйл ажиллагааг зохицуулах, төв комиссын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх үүрэг бүхий эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн</p>	<p>Төв комиссын үйл ажиллагааг зохицуулах, дэмжлэг үзүүлэх үүрэг бүхий “Зохицуулах зөвлөл” “Ажлын хэсэг”-ийг Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгаалал, Боловсрол, Соёл, Шинжлэх ухаан, Эрүүл мэнд, спортын сайд нарын А/10, А/98, 117 тоот хамтарсан тушаалаар байгуулсан.</p>		

6		<p>захиргааны байгууллагуудын төлөөлөл тус бүр 1 хүн, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрх ашгийг хамгаалах ТББ-ын болон эцэг, эхийн төлөөлөл 2 хүн, нийт 5 хүнтэй орон тооны бус зөвлөл ажиллана.</p> <p>2.5 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комисс (цаашид “салбар комисс” гэх) аймаг, дүүргийн Нийгмийн халамж, үйлчилгээний хэлтсийн дэргэд ажиллана.</p>	<p>Салбар комиссууд Аймаг, дүүргийн Нийгмийн халамж, үйлчилгээний хэлтсийн дэргэд ажиллаж байна.</p>		
7		<p>2.6 Хүн амын нягтрал, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тоо, нарийн мэргэжилтний хангамж зэрэгтэй уялдуулан бүсийн хэмжээнд, эсхүл суманд салбар комисс байгуулан ажиллуулж болно.</p>		<p>Салбар комиссын үйл ажиллагаа тогтмолжсоны дараа тухайн үеийн шаардлагаар байгуулагдаж болно.</p>	
8	<p>2.7, 2.8 заалт Орон тооны 1 Орон тооны бус 6 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй байна.</p>	<p>Салбар комиссыг тухайн Аймаг, дүүргийн засаг дарга нартай зөвшилцөн Засаг дарга нарын захирамжаар доорх бүрэлдэхүүнээр томилсон. (захирамжийн дугаарууд: а/144, 193, А/208, А/331, А/93, А/56, А/136, 421, А/135, а/383, а/65, 1/405, А/95, А/516, А/385, А/352, А/72, 132, А/104, А/60, А/224, 538, А/366)</p> <p>Салбар комисс 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулагдсан.</p>			<p>Томилогдсон гишүүдийг өөрийн болон гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх</p>

			<ol style="list-style-type: none"> 1. Салбар комиссын дарга, 2. Сэтгэл зүйч-нийгмийн ажилтан 3. Тусгай боловсролын багш 4. Хүүхдийн эмч 5. Сэтгэц-мэдрэлийн эмч 6. Хөдөлгөөн, ахуй, хэл засалч, 7. Нарийн бичгийн дарга <p>Төв комиссын дарга, гишүүдийн ажлын байрны тодорхойлолт, салбар комиссын дарга, гишүүдийн ажлын чиг үүргийг тус тус боловсруулан Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төвийн даргын 2014 оны 12 дугаар сарын 12 өдрийн А75 тоот тушаалаар батлуулав.</p>		
9	2.9 заалт Орон тооны гишүүдийн ажлын байрны тодорхойлолтыг, Орон тооны бус гишүүдийн ажлын чиг үүргийг СЗХУТ-ийн дарга батлана.		Төв комисс нь жил ажиллагааны төлөвлөгөөг Хүн амын хөгжил нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнээр батлуулсан. Жилийн үйл ажиллагааны тайланг Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төвийн тайланд оруулж, ХАХНХЯ-нд хүргүүлсэн.		
10	2.10 Төв комисс нь жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг эрүүл мэндийн болон боловсролын асуудал эрхэлсэн захиргааны төв байгууллагын саналд үндэслэн боловсруулж, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнээр батлуулна. Жилийн үйл ажиллагааны тайланг Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төв, эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад				

		хүргүүлнэ.			
11		<p>2.11 Салбар комисс нь дараа жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг тухайн оны 6 сард багтаан боловсруулж, төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг төсвийн төслийн хамт төв комисст хүргүүлнэ</p>	<p>Төв болон Салбар комиссын 2015, 2016 оны төсвийн саналыг авч нэгтгэн төсвийн төслийг боловсруулан Сэргээн засалт хөгжлийн үндэсний төвийн захиргаанд хүргэн, холбогдох яаманд өгсөн.</p>	<p>2015 оны төсвийг боловсруулж оруулсан боловч сангийн яаманд хасагдсан.</p>	<p>Цаашид 2016 оны төсөв батлуулахад сангийн яаманд дэмжлэг үзүүлэх</p>
12		<p>2.12 заалт Төв ба салбар комиссын тэмдэг, хэвлэмэл хуудсыг ашиглах, хадгалах, хамгаалах зааврыг СЗХУТ-ийн дарга батлана.</p>	<p>Төв комисс нь Сэргээн засалт хөгжлийн үндэсний төвийн ерөнхий захирлын 2014 оны 09 дүгээр сарын 12-ны өдрийн А/54 тоот тушаал буюу "Тэмдэг, хэвлэмэл хуудас хэрэглэх тухай" журам батлуулж, мөрдөн ажиллаж байна.</p>		
		<p>2.13 Тухайн аймаг, дүүргийн Засаг дарга нь салбар комиссыг ажиллах байр, шаардлагатай тоног төхөөрөмж хэрэгслээр хангах асуудлыг хариуцна. Салбар комиссыг тухайн дүүргийн нутаг дэвсгэрт байрлаж буй тусгай сургуулийг түшиглэн ажиллуулж болно.</p>		<p>Одоогоор ажиллаж буй салбар комиссуудыг хуралдах байраар хангаж байна. Харин шаардлагатай тоног төхөөрөмж, хэрэслээр хангаж чадаагүй байна.</p>	<p>1.Аймаг, дүүргийн засаг дарга нарт 2016 оны төсвийн төслийн саналд шаардлагатай тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн зардлыг суулгуулж ажиллах талаар төвийн даргын 2015 оны 1/192 тоот албан бичгээр хүргүүлээ 2.Уг төсвийг шийдвэрлэхэд Сангийн яаманд дэмжлэг үзүүлэх</p>
13		<p>2.14 Эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага нь хөгжлийн бэрхшээлтэй</p>			<p>Төв болон салбар комиссын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлж, хамтын ажиллагааны уялдаа</p>

		<p>хүүхдэд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг сайжруулах чиглэлээр, Боловсролын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв нь байгууллага нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг боловсролд бүрэн хамруулах, хүүхэд бүрт тохирсон чанартай сургалт явуулж, боловсрол эзэмшүүлэх чиглэлээр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд болон тэдний гэр бүлд нийгмийн хамгааллын болон төрөл бүрийн сэргээн засалтын үйлчилгээг чанартай хүргэх чиглэлээр төв болон салбар комисстой хамтарч ажиллан, үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлнэ.</p>			<p>холбоог эрчимжүүлэл ажиллах хэрэгтэй байна.</p>
14		<p>3.1.1 заалт Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд хувийн хэрэг нээх, хадгалах, оношилгоо үйлчилгээний талаарх тусгай дэвтэр нээх, бүртгэл мэдээлэл хөтлөх асуудлыг багтаасан журам</p>	<p>1. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд хөтөлгөдөх хувийн хэрэг, дүгнэлт, шийдвэрийн хуудас, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийг бүртгэх журнал, тэмдэгийг хэвлүүлэн тараасан. 2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн “Оношилгоо, үйлчилгээний хяналтын дэвтэр”-ийг боловсруулахад цогц хөтөлбөртэй уялдаж тусгай тэмлэглэлийн загвар, агууламж гарах учраас боловсруулалтын шатандаа явагдаж байна. 3.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн бүртгэл</p>	<p>Манай улсад Хөгжлийн бэрхшээлтэй нийт 11576 хүүхдэд байгаа ба 2015 онд салбар комисст хөтөлгөдөх маягтуудыг .. ширхэгээр</p>	<p>Цаашид нийт хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн тоогоор хэвлүүлэхэд төсвийг шийдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх</p>

		<p>аргачлал заавар боловсруулна.</p>	<p>мэдээлэл хөтлөх “Комиссын хуралд орсон хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн бүртгэлийн журнал”-ын загварыг боловсруулан хэвлүүлж салбар комиссуудад хүргэв.</p>	<p>хэвлүүлсэн.</p>	
15		<p>3.1.2 заалт Салбар комиссын гишүүдийг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, сургалтанд хамруулах, чадвахжуулах, мэдээллээр хангах</p>	<p>1. Салбар комиссын гишүүдэд хөгжлийн бэрхшээлийн талаар тайлбар, зөвлөгөөг боловсруулан, гарын авлага гаргаж хүргүүлсэн. 2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд тохирсон үйлчилгээ үзүүлэх заавар, зөвлөмжийг гаргаж, удирдлага арга зүйгээр хангаж ажилласан. 3. Төв комиссоос салбар комиссын үйл ажиллагааг эхлүүлэх бэлтгэл ажлыг хангах зорилгоор гишүүдийг мэргэжлийн удирдлагаар хангах, чадвахжуулах, цаашид хийгдэх төлөвлөгөөт ажлуудыг танилцуулах, хамтын ажиллагааны уялдааг сайжруулах, мэдээллээр хангах чиглэлээр “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн төлөө хамтдаа” цуврал сургалтыг Улаанбаатар хотод 2 удаа нийт 150 гаруй мэргэжилтнийг оролцуулан зохион байгуулсан. 4. Төв комиссын гишүүдийг чадваржуулж, туршлага судлах зорилгоор Япон улсын Като хотын Хёого мужийн Боловсролын их сургуулийн Тусгай хэрэгцээт боловсролын тэнхимийн багш нарын тусламжтай хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн хөгжлийн үйлчилгээний тогтолцоо, тэгш хамруулах боловсролын менежмент, ажлын туршлагатай танилцлаа 5. Нээлттэй нийгэм форум” ТББ-аас АНУ-ын хүүхдийн хөгжлийн мэргэжилтэн Мери Мораны “Бага насны хүүхдийн хөгжлийг дэмжих үйлчилгээ” сэдэвт чадвахжуулах сургалтанд төв болон салбар комиссын гишүүд хамрагдлаа.</p>	<p>Энэ хугацаанд хийгдсэн сургалт, ашиглагдах тэмдэг, албан бичгийн хуудас, маягт, хувийн хэрэг, тараах материалыг байгууллагын болон өөрсдийн нөөц бололцоогоор зохион байгуулж, хэвлүүлэн тараалаа. Мөн Япон улсад туршлага судлах сургалтанд комиссын гишүүд өөрсдийн зардлаар оролцсон.</p>	<p>1. Цаашид комиссын гишүүдийг чадавхижуулах, дадлагажуулах сургалтууд хамруулахад 2. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангахад ном, гарын тохимол, авлага, зөвлөмжүүдд гаргахад зардлын төсвийг шийдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх</p>
16	<p>3.1.3 Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн бүртгэл мэдээллийг улсын хэмжээнд гаргах, комиссын ажиллагааны тайланг</p>	<p>Сэргээн засалт, хөгжлийн үндэсний төв нь Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн мэдээллийн сантай ба уг мэдээллийн санд комиссоос гарах бүртгэл, мэдээллийг холбон сайжруулах зорилгоор Үндэсний статистикийн газартай хамтран ажиллах тухай 2015 оны 3/14 тоот албан бичгийг хүргүүлсэн. Цаашид нэгдсэн аргачлал боловсруулах хамтын</p>	<p>Монгол улсад Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн нэгдсэн мэдээлэлтэй болохын тулд нотолгоонд суурилсан судалгаа хийх шаардлагатай</p>		

		<p>нэгтгэж төрийн захиргааны төв байгууллагад хагас, бүтэн жилд хүргүүлэх</p> <p>Дөрөв. Салбар комиссын үйл ажиллагаа 4.1, 4.2, 4.3</p> <p>Салбар комисс нь сард 2-оос доошгүй удаа хуралдана, комиссын хурлыг гишүүдийг гуравны хоёроос доошгүй нь оролцсон тохиолдолд хийнэ. Комиссын шийдвэр нь хуралдаанд оролцсон гишүүдийн гарын үсэг зурснаар баталгаажна. Салбар комисс нь эх/эцэг, асран хамгаалагч, харгалзан дэмигч/-ийн хүсэлтээр хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээл болон чадварыг илрүүлэх, тодорхойлох үйл ажиллагааг гүйцэтгэнэ.</p>	<p>ажиллагаа эхлээд байна.</p> <p>Архангай, Өмнөговь, Говь-Алтай, Баянхонгор, Дундговь аймгуудад Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын үйл ажиллагааг туршилтын байдлаар ажиллуулж, нийт 615 хүүхдийн асуудлыг шийдвэрлэсэн. Үүнээс:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 562 хүүхэд нийгмийн халамжийн мөнгөн тэтгэмжинд хамрагдсан байна. 2. 44 хүүхдийг зуучлан сургууль цэцэрлэгт хамруулсан. 3. Хөдөлгөөний бэрхшээлтэй 65 хүүхдийг хөдөлгөөн заслын үйлчилгээ, 512 хүүхдэд эрүүл мэндийн үйлчилгээ үзүүлсэн байна. 	<p>1. Салбар комиссын үйл ажиллагааны 2015 оны төсөв батлагдаагүйгээс орон нутагт салбар комиссуудын ажиллагаа жигдэрч чадаагүй байна.</p> <p>2. Эдгээр аймгуудын Салбар комисс хуралдсаны гишүүдэд олгох нэмэгдэл цагийн хөлсний төлбөр төсөв батлагдаагүй улмаас хүндрэл тулгараад байна.</p>	<p>байгаа тул төсвийн шийдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх</p> <p>1. Хуралдсан комиссын гишүүдэд олгогдох нэмэгдэл цагийн хөлсийг гаргаж асуудлыг шийдвэрлэх</p> <p>2. Комиссын үйл ажиллагааг хэвийн явуулах, жигдрүүлэхэд 2016 оны төсвийн шийдвэрлэж өгөх</p>
17					
18		<p>1.2 заалт</p> <p>Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын комиссын үйл ажиллагааны зорилго нь хүүхдийн хөгжлийн бэрхшээл болон чадварыг илрүүлэх, тодорхойлох, тухайн</p>	<p><u>Илрүүлэгийн хуудсыг боловсруулахад:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Монгол улсын бага насны хүүхдийн хөгжлийн стандарт MNS5420-1 (2011 он) ✓ 4-16 насны хүүхдийн оюуны хөгжлийг үнэлэх хуудас /www.kidsgrowth.com/ ✓ Монгол улсын Эрүүл мэндийн сайдын 2010 оны 34-р тоот тушаалаар батлагдсан “Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтэр ✓ Хүүхдийн суралцах бэрхшээлийг илрүүлэх хуудас / National centre for learning disability/ ✓ Хүүхдийн хэл ярианы хөгжил 	<p>Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сэргээн засалтын цогц хөтөлбөрийг боловсруулахад:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монгол хүүхдийн өсөлт хөгжлийн онцлог, хөгжлийн үүсч бэрхшээл эрсдэл, буй 	<p>1. Салбар хоорондын мэргэжилтнүүдийн ажлын уялдаа холбоог сайжруулах</p> <p>5 Цаашид урт болон богино хугацаагаар мэргэжилтнүүд бэлтгэх</p>

<p>хүүхдийн хөгжлийн цогц хөтөлбөрт тусгах арга хэмжээний ерөнхий чиглэлийг боловсруулах, тухайн хүүхдэд тохирох боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг тодорхойлж чиглүүлэх, холбон зуучлах, шаардагдах үйлчилгээнл хамруулах, үр дүнд хяналт тавихад оршино.</p>	<p>✓ Хүүхдийн сонголыг /www.medicineNet.com/ үнэлэх хуудас</p> <p>✓ Хүүхдийн харааны хөгжлийг үнэлэх хуудас / Optometric Extension Program /</p> <p>✓ Хүүхдийн хөгжил /Cache L2 studentbook/</p> <p>✓ Нийгмийн харилцааг үнэлэх хуудас /Communication checklist Toronto preschool/</p> <p>✓ Хүүхдийн сэтгэцийн хөгжлийг шалгах тест /OXU/ зэргийг судлан боловсруулсан</p> <p>Үүнд:</p> <p>✓ “0-16 настай хүүхдийн хөгжлийн хоцрогдол, бэрхшээлийг илрүүлэх хуудас”-ыг боловсруулсан</p> <p>✓ Илрүүлгийн хуудас нь хүүхдийн хөгжлийн стандартчилалд нийцэж буй эсэх, хэрэгцээ шаардлагыг хангасан байдалд дүгнэлт, зөвлөмж гаргах зорилгоор Сэргээн Засалт, Хөгжлийн Үндэсний Төвийн 7 газар, албаны мэргэжилтнүүдийн дунд хэлэлцүүлж санал авсан.</p> <p>✓ Эрүүл мэндийн сайдын 2013 оны 450 тоот тушаалаар батлагдсан “Эх хүүхдийн эрүүл мэндийн дэвтэр”-ийг шинэчлэн боловсруулах хэлэлцүүлэгт илрүүлгийн хуудсыг танилцуулж санал авсан.</p> <p>✓ 0-6 насны хүүхдийн өсөлт, хөгжлийг хянах, хоцрогдол, бэрхшээлийг эрт илрүүлэхэд эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, иргэдэд туслах, мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх, нөлөөллийн ажлын чанарыг сайжруулах зорилгоор гарын авлагыг боловсруулан гаргасан.</p> <p><u>Хөгжлийн хоцрогдол, бэрхшээлийг үнэлэх арга зүйн боловсруулахад:</u></p> <p>Үүнд:</p> <p>✓ АНУ-ын эрдэмтэн Nansy Bayley-ийн тестын III хувилбар</p> <p>✓ Энэтхэг улсын Мумбай хотод хэрэглэгдэж буй Портежи тест</p>	<p>шалтгааныг судалсны үндсэн дээр манай оронд тохирсон илрүүлгийн хуудас, үнэлгээний арга боловсруулах</p> <p>2.Хүүхдийн хөгжлийн мэргэжилтэн, хүүхдийн мэдрэлийн эмч, сэтгэл зүйч, зан төлөв судлагч зэрэг нарийн мэргэжлийн мэргэжилтнүүд дутагдалтай</p> <p>3.Олон улсын баталгаажсан хөтөлбөрүүдийг ашиглахад тусгай эрхээр, төлбөртэй ашигладаг учраас төсөв санхүүгийн дутагдалтай</p> <p>4.Хөгжлийн бэрхшээлийн өвөрмөц хэллэгийн орчуулгын чадвар хангалтгүй байгаа зэргээс</p> <p>шалтгаалан хөтөлбөрийн үндсэн аргачлалын боловсруулалт цаг хугацаатай</p>
--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ АНУ-ын эрдэмтэн Томас Бауманы аргачлал ✓ Америкийн нэгдсэн улсын хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн "Боловсролын стандарт" ✓ Япон улсын "KIDS" үнэлгээний аргачлал <p>зэргийг гадаад хэлнээс монгол хэлнээ хөрвүүлэн судалгааны ажлыг мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран хийж байна.</p>	<p>төлөвлөгдөн хийгдэж байна.</p>	Төсвийг батлуулахад дэмжлэг үзүүлэх
19	5.1 Сэргээн засалт хөгжлийн үндэсний төв нь төв комисс болон салбар комиссын үйл ажиллагаанд шаардагдах зардлыг үйл ажиллагааныхаа төсөвт тусгаж ажиллана.	Төв болон салбар комиссын үйл ажиллагаанд шаардлагтай 2015, 2016 онуудын төсвийн төслийг хугацаанд нь гаргаж өглөө.			

Цаашид Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний нийгмийн хамгааллын хуулийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлж, төв болон салбар комиссын үйл ажиллагааг жигдрүүлэх, зорилтот ажлуудын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахад тулгамдаж буй асуудлуудыг шийдвэрлэж, дэмжлэг үзүүлнэ үү. Үүнд:

1. Төв болон салбар комиссын үйл ажиллагаанд шаардагдах 2016 оны төсөв батлуулахыг шийдвэрлэж өгөх
2. Олон улсын байгууллагуудтай хамтарч ажиллахад дэмжлэг тусалцаа үзүүлэх, үйл ажиллагаатай холбоотой төсөл хөтөлбөрт хамруулахад дэмжиж ажиллах
3. Салбарын яамдууд төв болон салбар комиссын гишүүдийг өөрсдийн чиглэлээр дотоод болон гадаад оронд мэргэжил дээшлүүлэх болон бусад сургалтанд хамруулах, төсвийг хариуцах асуудлыг гаргуулах

ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНД, БОЛОВСРОЛ,
НИЙГМИЙН ХАМГААЛЛЫН ТӨВ КОМИСС